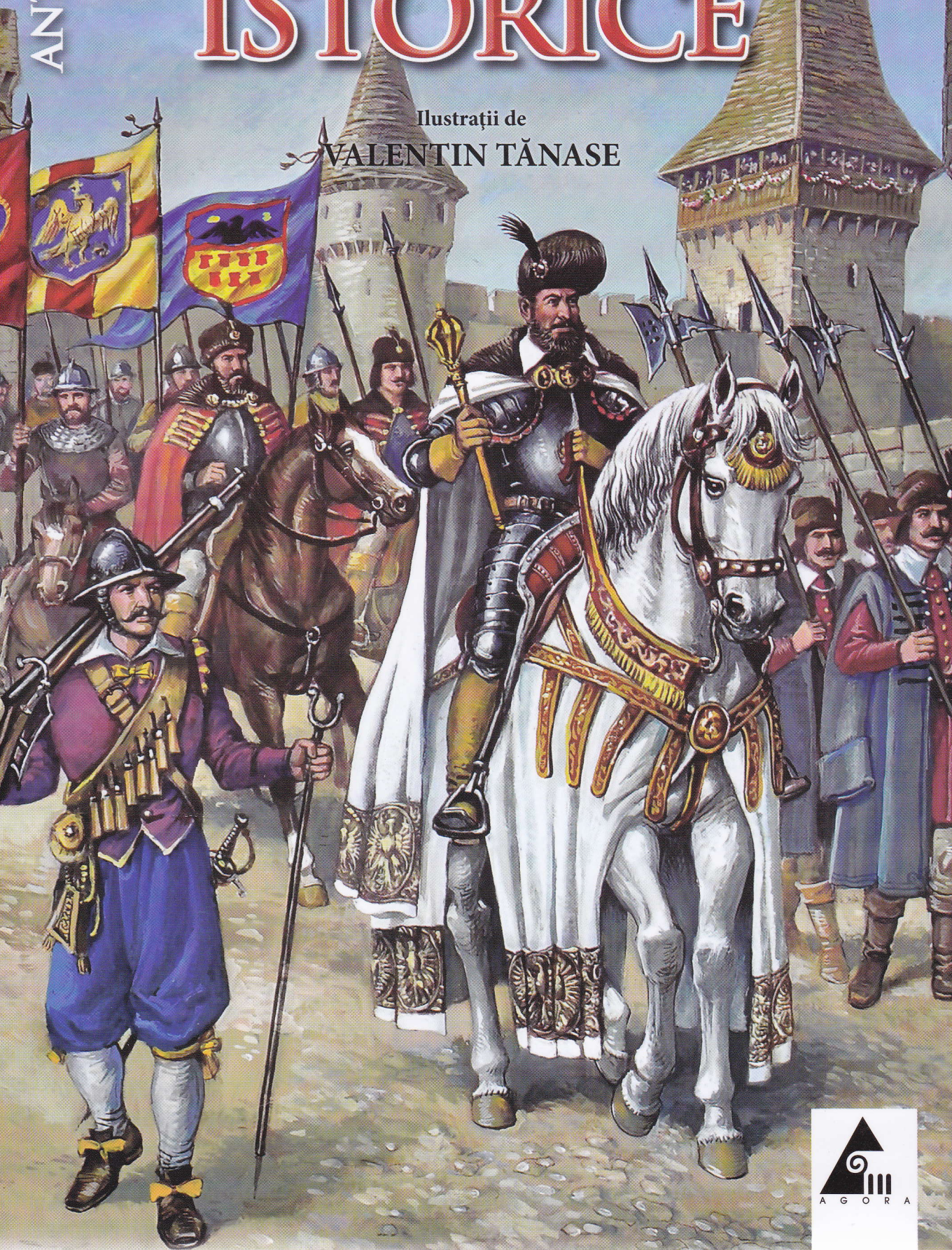

ANTOLOGIE

DUMITRU ALMAȘ

POVESTIRI ISTORICE

Ilustrații de
VALENTIN TĂNASE

POVESTIRI ISTORICE

ANTOLOGIE

Partea a II-a

Copertă și ilustrații
de **VALENTIN TĂNASE**

Coordonarea ediției
și repere biobibliografice
de **VALERIA FILIMON**

SCURTĂ LĂMURIRE

Iubiții mei prieteni și cititori, mult m-am străduit să înșir aceste povestiri istorice în graiul cel mai simplu și mai pe înțelesul vostru. Nu țin să vă învăț istoria. Știu că vi-i dragă și-o învățați din manual și de la lecții. Doresc, râvnesc însă foarte mult, ca din povestirile acestei cărțului s-o simțiți și s-o înțelegeți mai bine și mai adânc. S-o fac, adică, să pătrundă în inima voastră cum pătrunde aerul proaspăt, înmiresmat și luminos al primăverii în poienele pădurilor, unde au dospit răceala iernii și negurile neștiinței. Pentru că vă spun drept, vreau să fac, din întâmplările de demult, făclii de luminat cugetele, să fac din cele ce au fost altădată pietre de temelie și trepte pentru zidirile de azi și de mâine. Că nimic nu s-a născut, nu se naște și nu se va naște din senin. Iar cine știe de unde pornește, de unde își trage obârșia și puterea, înțelege mai bine și unde se află și încotro va să ajungă și ce trebuie să facă spre a ajunge acolo unde țâșnește.

Știți cu toții că istoria poporului român e nespus de bogată în fapte mari și în oameni de seamă, în eroi. Faptele poporului și ale eroilor au trecut adesea în legendă. Cu aceste fapte cântate în balade, în cântece bătrânești, s-au hrănit, sufletește, strămoșii noștri. Și-au încălzit inima, și-au întărit cugetul, și-au înaripat avântul spre fapte încă mai vrednice de laudă. Ca să nu se uite asemenea fapte și asemenea oameni de seamă, ca să se împrespăteze mereu izvorul legendelor și al baladelor, am trudit întru ticluirea acestei cărțului. Am prefirat măcar câteva dintre ele și le-am repovestit pentru voi, ca pe

niște scânteii de peste veacuri, să vă îmbogățească mintea și să vă țină mereu aprinsă în inimă, tot mai vie și mai luminoasă, făclia dragostei de țară și popor.

Deci, iubiți tineri cititori, luați cărțulia asta și străbateți-i paginile, cu interes și dragoste. Sunt scrise fără podoabe literare. Le-am tâlcuit doar cu mintea și inima unui cronicar care-și iubește poporul și țara mai mult ca orice pe lume. Un cronicar de azi, care a ajuns la această mare dragoste tocmai pentru că a cunoscut istoria. Iar dacă și-a îmbogățit sufletul cu o atare comoară - dragostea de popor și de țară, dobândită prin cercetarea istoriei -, vrea, cu toată puterea și căldura, s-o insufle, s-o transmită și vouă, dragi copii și tineri. Să v-o lase moștenire. Pentru că și el, cronicarul acestor șiruri, a primit-o de la înaintași, a crescut și a trăit în amintirea, în înțelepciunea și lumina ei și foarte s-ar fi simțit nefolositor și nenorocit dacă nu l-ar fi încălzit și nu l-ar fi mângâiat nădejdea că-i veți citi aceste pagini, că veți înțelege povestirile și veți deprinde, și cu ajutorul lor, o mereu sporită dragoste de țara română și de al ei popor.

Citind, gândind, simțind, suferind și bucurându-vă odată cu marile întâmplări petrecute în veacurile trecute, odată cu marii eroi ai neamului nostru, nădăduiesc că vă veți simți și voi oameni mai întregi, mai deplini, fii ai unui popor mândru și demn și ai unei țări bogate și frumoase, că sunteți tineri isteți și pricepuți care iubesc toate popoarele și țările din lume și care nu vor nimic alta decât propășire, bună înțelegere și pace în întreaga lume.

POVEȘTEA „GÂNDITORULUI”

Azi stau în Muzeul de istorie națională, într-o vitrină, așezate pe catifea vișinie. Dar mii și mii de ani au stat în pământ.

E vorba de două statuete modelate din lut.

Le-au descoperit arheologii, săpând un deal de lângă Cernavodă, pe malul dobrogean al Dunării. După ce le-au cercetat cu mare grijă, au aflat că au fost făcute de oamenii care au trăit pe meleagurile române acum patru-cinci mii de ani. Una dintre statuete înfățișează un bărbat voinic, spătos, așezat pe un scăunăș cu patru picioare. Își sprijină capul în mâini și coatele pe genunchi. Femeia stă jos, pe pământ, cu un genunchi ridicat și cu palmele sprijinite pe el, cu capul ușor întors spre stânga, parc-ar privi spre bărbatul de alături.

Amândouă aceste făpturi omenești, întruchipate din lut, par a se odihni într-un amurg, după o zi de muncă grea. Cu privirea dusă, undeva, departe, bărbatul parcă se gândește la ceea ce a înfăptuit și la ceea ce mai are de înfăptuit mâine și poimâine și răspoimâine. Femeia cată spre dânsul, cu dragoste și mirare, cu interes și nerăbdare așteaptă un răspuns, un sfat, un îndemn.

Dar la ce gândește, oare, bărbatul? Poate la ogorul pe care l-a destelenit, împreună cu femeia și cu copiii lui, și l-a semănat cu grâu. Au muncit cu unelte sărace; plug de lemn, săpăligă de piatră. Și n-a fost ușor, ci greu, tare greu. Sau poate gândește la cele dintâi fructe culese din copacul sădit cu zece ani în urmă. Ori la vitele îmblânzite și la tot ce ar putea avea folos de la ele. Sau poate la căsuța pe care au înfiripat-o din pământ și din bârne de lemn. Femeia a împodobit-o cu țesături și împletituri din fir de cânepă sau in, din lână sau cu pielicele de miel ori de ied.

Pe poliță au așezat și câteva unelte: cuțitașe din piatră și ace din os, toporașe din corn de cerb, vase din lemn și câteva oale din lut, frumos modelate și împodobite cu încreștări.

Copiii, de bună seamă, au adăpostit într-un coteț din nuiiele cele câteva găini și rațe pe care le-au îmblânzit în joaca lor. Aceste păsări sunt acum cumiști, fac ouă bune de mâncat și au o carne dulce și fragedă.

Bărbatul și femeia lui mai au și roiuri de albine, așezate în stupi împlețiți din nuiiele subțiri și lipite cu lut. Acum, în înserare, zumzetul albinelor se mai aude la urdinișul deschis ca o ușiță rotundă.

S-o mai fi gândind bărbatul acesta modelat din lut și la frații lui, din aceeași familie, din același neam. Gândește, poate, cum să apere sătucul lor din vârful dealului, primejdut adesea de fiare sălbatice: lupi, urși, bouri. Ar fi foarte bine dacă s-ar putea uni sătucul lor cu altele și s-ar întrajutora, ar lucra pământul, ar păzi turmele, ar pescui și s-ar apăra împreună. Așa, teama de primejdii ar fi mai mică, roada muncii mai spornică, iar liniștea și pacea mai mare.

Privindu-l cu drag și încredere, femeia îi spune:

– Ai dreptate; tu ești harnic, priceput, înțelept. Ca tine mai sunt mulți. Toți, împreună, pu-teți face viața mai bună și mai frumoasă.

Arheologii au numit aceste statuete din lut ars „Gânditorul și soția lui”. Un nume foarte potrivit. Ele ne fac o idee despre oamenii care au trăit pe pământul nostru, acum cinci-șase mii de ani. Acei oameni dintru începuturi care au pus aici, în vremi preistorice, temelia civilizației. „Gânditorul și soția lui”. Sunt strămoșii strămoșilor noștri. Povestea lor n-o știm: le-o ghicim doar din urmele pe care ni le-au lăsat: unelte, vase, statuete. Și ne dăm seama că au fost oameni vrednici, cu mare dorință de a-și îmbunătăți traiul și de a propăși, că iubeau munca, ordinea și le plăcea frumosul. Dovadă chiar aceste statuete modelate din lut.

